

Warszawa, grudnia 2017 r.

MINISTER ROLNICTWA

I ROZWOJU WSI

SSOzsa.058.26/17

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na interpelację nr 17783 posła Andrzeja Matusiewicza z dnia 28 listopada br. w sprawie warunków, które musi spełnić rolnik przechodzący na wcześniejszą emeryturę, uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 277 z późn. zm.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Z powyższego wynika, tak jak Pan poseł zauważył, że warunkiem niezbędnym do ustalenia prawa do emerytury rolniczej w niższym wieku od wieku emerytalnego jest zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej. Należy jednak zaznaczyć, że do nabycia prawa do emerytury rolniczej w wieku niższym od wieku emerytalnego, posiadanie gospodarstwa rolnego nie oznacza tego samego, co prowadzenie działalności rolniczej w tym gospodarstwie. Źródłem błędnego założenia, może być przywiązanie niewłaściwego znaczenia chociażby do domniemania prawnego wynikającego z art. 38 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z tym przepisem domniemywa się, że - między innymi - właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach. Jest to ustawowe domniemanie, które stanowi środek prawny dla ustalenia, czy zachodzą ustawowe przesłanki nabycia prawa do świadczeń. Należy jednak zaznaczyć, że prowadzenie działalności rolniczej określone zostało - na zasadzie definicji ustawowej - bezpośrednio w art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z tym przepisem, jest to działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym

ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Zatem, na tle art. 38 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, trzeba mieć na uwadze, że ustanowiona w tym przepisie zasada domniemania prawnego nie może być traktowana jako element definiujący prowadzenie działalności rolniczej. Nie jest to więc formuła zrównująca, na potrzeby ustalania świadczeń, sytuacji własności gospodarstwa rolnego z sytuacją prowadzenia działalności rolniczej, a jedynie z pierwszej z tych sytuacji wynika ustawowe domniemanie, że zachodzi druga z nich. Domniemanie to jest użytecznym narzędziem w praktyce ustalania przesłanek prawa do emerytury rolniczej, w tym sensie, że ustalenie, iż wnoszący o przyznanie świadczeń pozostaje nadal właścicielem gospodarstwa rolnego wystarcza - na zasadzie omawianego domniemania - do ustalenia, że wnioskodawca nadal prowadzi działalność rolniczą. Z kolei wyzbycie się przez zainteresowanego dotychczasowego gospodarstwa rolnego jest z reguły podstawą do stwierdzenia, że nastąpiło zaprzestanie działalności rolniczej. Przedstawione domniemanie wynikające z art. 38 ustawy może być obalone odpowiednimi dowodami. Nie ma podstaw do przyjęcia, że domniemanie z tego przepisu jest nieobalalne we właściwym postępowaniu, nie ma ono bowiem znaczenia przepisu definiującego przesłanki podlegania ubezpieczeniu.

Wskazana powyżej teza znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, gdzie występuje ugruntowany pogląd, że właściciele gospodarstw rolnych mogą dowodzić, że nie prowadzą działalności rolniczej (por. stanowisko Sądu Najwyższego szczegółowo uargumentowane w uchwale z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/04 - OSNP 2004 Nr 22, poz. 389). W wyroku z dnia 30 listopada 2005 r., I UK 59/05, (OSNP 2006/19-20/310), Sąd Najwyższy wskazał, że przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, ustawowe domniemanie, że właściciel gruntów zaliczanych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą, może być obalone odpowiednimi dowodami. W uzasadnieniu tego wyroku podkreślił, że założenie, iż dla nabycia prawa do emerytury rolniczej, posiadanie (własność, współwłasność) gospodarstwa rolnego znaczy to samo, co prowadzenie gospodarstwa rolnego, jest nieprawidłowe.

Warto jeszcze mieć na względzie, że zgodnie z przepisami o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 28 ust. 4 ustawy), uznaje się, że doszło do zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli grunty rolne zostały wydzierżawione, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b) jego zstępnym lub pasierbem,
- c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

Z powyższego wynika, że osoby ubiegające się o świadczenia emerytalno-rentowe rolnicze, aby spełnić warunek odnośnie zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, nie są zobowiązane do wyzbywania się własności użytków rolnych.

Podsumowując należy zaznaczyć, że w związku z faktem, iż prawo do emerytury rolniczej w wieku niższym od wieku emerytalnego jest uprawnieniem wygasającym, nie jest rozważana zmiana polegająca na rezygnacji z wymogu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej i tym samym nie planuje się konsultacji w tym zakresie.